

a fejét, hogy vajjon csakugyan emberek-e ezek, akik dologidőben itt jönnek-mennek, s ingyen mutogatják magukat egymásnak? Mivel sehogyse tudta ezt a dolgot megérteni, felrebbent a rácsos kerítésről, leszállott a víz partjára, s ott megszólított egy Galambot, ki a gabonás hajók rakodóhelyén eszegetett.

— Ugyan testvér, nem mondanád meg, csakugyan emberek azok, akik itt nyüzsögnek a parton?

— Ugyan, hogy kérdezhetsz már ilyet? — búgta a szelíd galamb — hát Istennek miféle más teremtetett állatai csinálnának magukból ilyen maskarát?!

(Bartóky J.: Magyar fabulák.)

MI A LEGSZEBB A VILÁGON?

Szép az Alföld sík vidéke,
Azt se tudni, hol a vége.
Álmodozva betakarja
Köröskörül az ég alja.

Szép az erdő a sok fával,
Mélyén zendül víg madárdal.
Erdő alján, patak mellett
Mosolygó kék nefelejcek.

Rajta egymást váltogatják
Rozsvetés és búzatáblák.
A pusztákon gulya, ménés,
A rét sok virággal ékes.

Szép a tenger, hogyha szelíd,
Csendes vizét hajók szelik,
De ha vihar támad rajta,
Hullámai égig csapja.

Szép a Felföld bércevidéke:
Hegyek nyúlnak fel az égbe.
S lehet-e képzelni szebbet:
Sziklák ölén tengerszemet?

Szép az ég is fejünk felett:
Báránfelfhós kék mennyezet.
Éjtszaka is van varázsa:
Ezer csillag ragyogása.

Mi a legszebb a világon?
Szép itt minden, mint az álom.
S aki mindezt teremtetete,
Áldott legyen Isten neve!

(P. Abrahám Ernő.)

A magyar föld szépségei Petőfi költészetében.

— Madarak és fák napján előadható. —

Szép, gyönyörű a jó Isten teremtetett világa, akár télen, akár tavasszal vagy nyáron nézzük is. De valami különös szépség van azonfelül a magyar földön, legalább mi, magyarok, úgy érezzük. Hiszen nemzeti imánk is azt mondja: „értünk Kúnság mezején ért kalászt lengetél, Tokaj szőlővesszein nektárt csepegtettél...” Költőink szinte versengve tárják

elénk a magyar föld szépségeit. Nézzük most, két legnagyobb költőnknek, Aranynak és Petőfinek idevonatkozó költeményeit, hogy írják le a magyar táj szépségét.

Igaza van Petőfinek, amikor általában így szól a magyar földről:

Járjatok be minden földet,
Melyet Isten megteremtett,
S nem akadtok bizonyára
A magyar nemzet párjára.
Ha a föld Isten kalapja,
Hazánk a bokréta rajta!
Oly szép ország, oly virító,
Szemet-lelket andalító,
És oly gazdag!... aransárgán
Ringatózik rónaságán
A kalászos óceánja;
S hegyeiben mennyi bánya!
És ezekben annyi kincs van,
Mennyit nem látsz álmaidban.

Tudom, mindnyájan vártuk már a tavaszt. A költő is egyik legszebb évszakának vallotta ezt az évszakot. Még alig múlik a tél, máris így szól türelmetlenül a váravárt kikelethez:

Ijű lánya a vén télnek,
Kedves kikelet,
Hol maradsz? mért nem jelensz meg
A világ felett?

S ne feledd el a virágot,
S ne feledd el ezt,
Hozz belőle, amennyit csak
Elbír két kezed.

Áldást hoz majd a mezőre,
Ha meggyógyítod:
Édes örömkönnyekeket sír,
Édes harmatot.

Nagyobbodtak a halálnak
Tartományai,
S bennök sokan a szabadság
Szent halottai.

Hozd magaddal a pacsirtát,
Nagy mesteremet,
Aki szép, szabad dalokra
Tanít engemet.

Ne legyenek szemfödőtlen
Pusztá sír alatt;
Hintsd reájuk szemfedőül
A virágokat!

(A tavaszhoz.)

Ó, hogy várjuk a költővel mi is a szép tavasz jöttét, a tél halálát. Erről is írt a költő szép verset.

Durva zsarnok, jégszívű tél,
Készülj... készülj, a halálra!
Jármodat megunta a föld,
És ledobja valahára;

Szabadság lesz! ím, az ég is
Ide szegődött a földhöz,
Fegyvertárából, a napból,
Tűznyílakkal rád lövöldöz.

Harcolj, harcolj, föld, a téllal,
Ne félj, megbírod, levágod,
S szabadságodat kivívod,
Tavasz a te szabadságod.
Eljön, eljön a szép tavasz,
S hoz virágokat kebledre,
És szivárványt diadalmi
Koszorúnak a fejedre!

Nézd, amelynek rabja voltál,
A tél maga érzi vesztét,
Dúlt arcán megtört szeméből
Sűrű könnyek omlanak szét.
Hah, ki eddig csupa jég volt,
Most hogy olvad, mily gyáván hal!
Nem csoda, hiszen testvér a
Gyávaság a zsarnoksággal.

(A tél halála.)

Mikor aztán tél múltával ki lehet menni végre a határba,
a költő az első, aki ezt megénekli.

Ki a szabadba, látni a tavaszt,
Meglátni a természet színpadát,
Az operákban ki gyönyörködik,
Majd hallhat ott kinn kedves operát.

Megannyi páholy mindenik bokor,
Amelyben ülnek ifjú ibolyák,
Miként figyelmes hölgyek... hall-
[gatván

A primadonna csattogó dalát.

A természetnek pompás színpadán
A primadonna a kis fülemile:
Ki volna énekesnők! köztetek
Merész: versenyre kelni ő vele?

És minden hallgat, és minden figyel,
És minden a legforróbb érzelem...
A kösziklák, e vén kritikusok,
Maradnak csak kopáran, hidegen.

(Ki a szabadba?)

Kint aztán milyen pompás minden. Mosolyog végre az
ég is, lassankint zöldbeborul a mező is. Milyen szépen írja ezt
is a költő, s a jókedv már tréfára is gyújtja kedvét.

Mi kék?
Az ég!
Mi zöld?
A föld!
Zöld föld felett, kék ég alatt a
Hangos pacsirta futyórész;
Dalával a napot kicsalta,
A nap rá gyönyörködve néz.

Mi kék?
Az ég!
Mi zöld?
A föld!
Zöld a föld, kék az ég, tavasz van...
És én oly sült bolond vagyok,
Hogy idebenn a szűk szobában
Kadenciákat faragok!

(Mi kék? az ég!)

Lassanként aztán virágbaborul erdő, mező s virágbaborul
a költő szíve is. Erről azt mondja a költő:

Virágos kert a költő szíve,
De másnak termi a virágokat:
Míg ezeket szétosztogatja,
Önnön magának csak tövis marad.

És pillangó a költő lelke:
Szegény pillangó! neki megesett:
Addig bolyong a puszta kertben,
Míg összetépik őt a tövisek.

(Virágos kert a költő szíve.)

Tréfás kedve nem hagyja el, még a napot megréfálja a
következőkben: Mi az a nap?, mi az a nap?

Nem is nap az tulajdonkép.
Ugyan mi hát? ... hát semmi más,
Mint egy nagy szappanbuborék.
Valami óriásiú
Kifújja reggel keleten,
S szétpattan este nyugaton. —
És ez minden nap így megyen.

Azután felkeresi a közeli erdőt, tavaszt várni, napfény-
nek, madárnak, lombos fának örvendeni, oda is betekint.

Sötétzöld sátoros	Vagy alszanak talán?
Erdőben járok.	Elszenderedtek? ...
Kevély tölgyfák alatt	Megálltam én is és
Szerény virágok.	Mélán merengek.
A fákön madarak,	Merengve nézek a
Virágon méhek.	Patak habjára,
Ott fönny csattognak, itt	Melynek nyílsebesen
Lenn döngicsélnek.	Rohan le ária;
Nem rengedez sem a	Fut, mintha kergetné
Virág, sem a fát	A felleg árnyát,
Hallgatják a zenét	A fellegét, amely
Elandalodva,	Fölötte száll át. (Erdőben.)

Így köszönt be azután a virágdíszes nyár, a gyerekek
kedves évszaka.

Most van a dandárja réten a munkának. Ilyenkor bizony
nem ér rá senki mással foglalkozni. Majd pihenhetnek télen,
a hosszú estéken ki is beszélgetheti magát a földművelő magyar.

Hanem akárhogy szeretjük is, mégis csak elmúlik egy-
szer a nyár is, s egyszer csak azt vesszük észre, hogy

Üres már a fecskéfészek	Elröpülnek, elröpültek,
Itt az eszterhéj alatt,	Tavaszz s nyár vendégei,
Üres már a gólyafészek	És őket már nemsokára
Tetejében a kéménynek...	A kertek, mezők virága
Vándornépe ott halad.	S a fák lombja követi.
Ott a messzeség homályin.	Mint szeszélyes hölgy, a mennybolt,
Ott az égnek magasán.	Majd borul, majd kiderül.
Látom még, mint kis felhőket,	Ajka még mosolyg, s szemébe
Vagy már nem is látom őket?	Könny tolu... ennek sincs vége,
Csak úgy képzelem talán.	S ajkán újra mosoly ül.

(Ősz elején.)

Igaz, hogy

Kívánt időszak az ősz gyermekeknek,
Mint anya jön elé,
Aki fiainak számára kosarát
Gyümölcessel terhelé.

En ellenségemnek néztem az őszt, s szólék,
 Ha gyümölcsöt hozott:
 Tartsd meg ajándékod, ha kedves madaram,
 A gólyát elcsalod.

Szomorodott szívvel láttam gyülekezni,
 Midőn távoznak;
 S milyen bús látvány volt a házak tetején
 A sok üres fészek...

(A gólya.)

Egyszerre azonban nagy szomorúság vesz erőt a természetben. A mezőn is, a kertekben is, mintha valami titkos üzenetet kaptak volna valakitől, lehajtja fejét minden virág. Miért?

Búsúlnak a virágok,	Miként az aggastyánok
Szegénykék betegek,	Megőszült fürtjei,
Nincs messze már halálok,	Úgy hullanak a fáknak
Mert a tél közeleg.	Sárgult levelei.

Hiába a vidéken
 Körültekinttem,
 Nincs a nagy messzeségben
 Egy zöld bokrocška sem.

(Búsúlnak a virágok.)

Hanem azért az ősznek is megvan a maga öröme, a szüret. Erről is megemlékezik Petőfi. Nézzük, hogyan?

Őszi reggel járok a szabadban,	A természet elhagyott szentegyház;
De hiába nézek szerteszét;	Nincsen benne buzgó népe már:
Sűrű ködnek fátyolában a táj,	A virágok... s' hallgat orgonája,
A toronynak látni csak hegyét.	Hallgat a sok énekes madár.

A természet néma szentegyháza
 Fölzajlik még egyszer az időn
 — A tavasznak mintegy visszhang-
 járul —

A szüretnek megjövetelén.

(Őszi reggel járok.)

Olykor-olykor vad vihar tombol a tájon. Ilyenkor földig hajlanak a fák, bokrok s bizony, az ittmaradt madárcák együtt szenvednek velünk. Ezeket is félti a költő.

Lassabban, hafagos lelkek testvére, vihar, hogy
 Lombjaim árnyékát szél ne zilálja dühöd!
 Szentegyház vagyok én, e fészek bennem az oltár,
 És ezen oltárnak papja a kis csalogány.
 Hadd dicsérje, ne bántsd, éneklésével az Istent,
 A természetet, a szent közös édesanyát.

(A bokor a viharhoz.)

Hanem azért a természet haldoklása sem szabad, hogy elszomorítson bennünket. Hiszen mi is tudjuk, hogy minden

őszre eljön a kikelet, de van valami, ami minden őszön is át-sugárzik, mint a vihar után a szivárvány. Ez a valami a tiszta lélek. Nézzük csak, mit mond erről a költő?

Rég eltemette a nyarat
Az ősz, s ez is halódik már.
Az erdő mégis milyen hangos!
Hogy füttyöl benne a madár!

E füttyre fölriadtak az
Álmos merengésből a fák,
S a meglepő, nem várt örömből
Megrezzen rajtok minden ág.

Még odafönn a nap is, aki
Ködcuklyájába bújt vala.
Gondolva, hogy a tavaszig már
Úgy sem leszzen mit látnia.

Még fönn az égen a nap is
Kíváncsian pillant elé,
Hogy lássa ezt a madarat, mely
A bús csendet szétkergeté.

Keres, keres szemeivel,
Megnéz az erdőn minden fát.
De mind hiába, mind hiába.
Madárfélét sehol se lát.

Jó nap barátom, ne keresd
A fákon e víg madarat.
Ott ballag a mi füttyösünk a
Gyalogúton a fák alatt.

Egy ágrólszakadt siheder
Kit a balsors meghordoza,
Keblen kenyerre, hátán háza
S szívében jókedv tavasza.

Hogy megfüttyül, hogy megfüttyül,
Hogy harsog az erdő bele...
S im fényes úri hintó nyargal
S szemben találkozik vele.

A fényes hintóban belül
Sötét úr ül nagy csendesen;
Ah, milyen napfogyatkozás van
E gazdag úr szemeiben!

Meglátja őt a siheder,
És sajnálkozva távozik...
Ti szegény gazdagok, kiken ily
Rongyházi is sajnálkozik!

(Hintón és gyalog.)

Egyszer aztán csak megrázza szakállát Télapó és fehérbe öltözik minden. Hej, mostan puszta ám igazán a puszta! De elmondja nekünk a költő azt is, milyen a téli puszta.

Hej, mostan puszta ám igazán a puszta!

Mert az az ősz olyan gondatlan rossz gazda:

Amit a kikelet

És a nyár gyűjtöget,

Ez nagy könnyelműen mind elfecsérel.

A sok kincsnek a tél csak hűt helyét leli.

Nincs ott kinn a juhnyáj méla kolompjával.

Sem a pásztorlegény kesergő sípjával.

S a dalos madarak

Mind elnémultanak,

Nem szól a harsogó haris a fű közül.

Mégcsak egy kicsiny kis prücsök sem hegedül.

Mint befagyott tenger, olyan a sík határ,

Alant repül a nap, mint a fáradt madár,

Vagy hogy rövidlátó

Már öreg korától.

S le kell hajolnia, hogy valamit lásson,

Igy sem igen sokat lát a pusztaságon.

Üres most a halászkunyhó és a csöszház;
 Csendesek a tanyák, a jőszág benn szénáz;
 Mikor vályú elé
 Hajtják estefelé,
 Egy-egy bozontos bús tinó el-elbődül,
 Jobb szeretne inni kinn a tó vizébül.

Leveles dohányát a béres leveszi
 A gerendáról, és a küszöbre teszi,
 Megvágja nagyjából,
 S a csizmaszárából
 Pipát húz ki, rátölt, és lomhán szipákoil,
 S oda-odanéz: nem üres-e a jászol?

De még a csárdák is ugyancsak hallgatnak,
 Csaplár és csaplárné nagyokat alhatnak,
 Mert a pince kulcsát
 Akár elhajítsák,
 Senki sem fordítja feléjük a rudat.
 Hóval söpörték be a szelek az utat.

Most uralkodnak a szelek, a viharok,
 Egyik fön­n a légben magasan kavarg,
 Másik alant nyargal
 Szikrázó haraggal,
 Szikrázik alatta a hó, mint a tűzkő,
 A harmadik velök birkózni szemközt jó.

Alkonyat felé ha fáradtan elülnek,
 A rónára halvány ködök települnek,
 S csak félig mutatják
 A betyár alakját,
 Kit éji szállásra prüszögve visz a ló...
 Háta mögött farkas, feje fölött holló.

Mint kiűzött király országa széléről,
 Visszapillant a nap a föld pereméről,
 Visszanéz még egyszer
 Mérges tekintettel,
 S mire elér szeme a tulsó határra,
 Leesik fejéről véres koronája.

(A puszta télen.)

Hanem aztán a télnek is végeszakad egyszer. Karácsony után már csak egy ugrás a húsvét, az meg már tavasz jöttét hirdeti a természetben, feltámad, felébred újra levél, virág, zöldbe borul az egész határ, s bár egy esztendővel valamennyien öregebbek leszünk, mégis hálás szívvel gondolunk a Teremtőre, aki így rendezte, hogy minden hervadásra mégis csak eljön egyszer a várva-várt kikelet!